خبرها

سقف معافیت مالیاتی حقوق تعیین شد

فارس: سقف معافیت مالیاتی حقوق و دستمزد برای سال جاری ۲۱۷ هزار و ۵۰۰ تومان تعیین شد. میزان معافیت مالیاتی دستمزد حقوق‌بگیران سالانه ۲۶ میلیون و ۱۰۰ هزار ریال تعیین شده که ماهانه ۲ میلیون و ۱۷۵ هزار ریال است. براساس این گزارش، عملکرد معافیت مالیاتی مشاغل در سال ۸۵ نیز همانند معافیت مالیاتی حقوق‌بگیران تعیین شده و معادل ۲۶ میلیون و ۱۰۰ هزار ریال است. این گزارش حاکی است، صاحبان مشاغل اظهارنامه‌های مالیاتی سال ۸۵ را در تیرماه سال ۸۶ ارائه خواهند کرد و اظهارنامه‌های مالیاتی سال ۸۴ در تابستان امسال ارائه خواهد شد. به گزارش خبرگزاری فارس همچنین میزان عملکرد معافیت مالیاتی سال ۸۴ مشاغل نیز ۲۲ میلیون و ۸۰۰ هزار ریال برای یک سال پیش‌بینی شده است. این گزارش اضافه می‌کند: نرخ مالیاتی شرکت‌ها نیز ۲۵ درصد ثابت است و مقررات مالیات بر ارث هنوز تغییری نداشته است. طی روزهای آینده و به محض تدوین جدول جدید مالیاتی جزئیات تازه‌ای از این جدول منتشر می‌شود.

برقراری اتصال تلفن همراه با اینترنت

فارس: طبق برنامه‌ریزی شرکت مخابرات ایران، تا شش ماه دیگر امکان ارائه سیستم GPRS که یکی از مزایای آن برقراری تلفن همراه با اینترنت است، ایجاد می‌شود. در حال حاضر چندین سیم کارت مجهز به سیستم GPRS در اختیار برخی کارشناسان مخابرات قرار گرفته تا به صورت آزمایشی این شبکه مورد امتحان قرار گیرد. برقراری این سیستم برای مشترکان در تعهد GCها یا همان پیمانکاران عمومی است که قرار بوده تعداد BTSهای کشور را گسترش دهند. پیش‌بینی شده که این امکانات در اختیار کمتر از ۱۰ درصد کل مشترکان سیم‌کارت تلفن همراه قرار گیرد. هم‌اکنون شبکه فعلی کشور دارای نسل ۲ و ۲/۵ تلفن همراه است و بیش از ۸/۵ میلیون مشترک در کشور وجود دارد.

ضوابط اجرایی بودجه ۸۵ تصویب شد

مهر: معاون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی اعلام کرد: هیات دولت در جلسه روز چهارشنبه خود ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۱۳۸۵ را به تصویب رساند. سیدمحمد قاسم حسینی گفت: معاون اول رئیس جمهوری نیز ظرف روزهای آینده ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۸۵ را به دستگاه‌های اجرایی ابلاغ می‌کند. وی افزود: نحوه پرداخت اضافه‌کار و ماموریت کارکنان دولت در ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۸۵ در نظر گرفته شده است. حسینی خاطرنشان کرد: همچنین در ضوابط اجرایی قانون بودجه ۸۵، نگهداری واحدهای رفاهی و اجاره ساختمان‌های دولتی پیش‌بینی شده است. معاون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، نحوه به‌کارگیری نیروی انسانی و استخدام آنان، صرفه‌جویی (همچون صرفه‌جویی در مصرف آب، برق و گاز)، افزایش ضریب حقوق، را از دیگر ضوابط اجرایی قانون بودجه سال ۸۵ خواند که به تصویب هیات وزیران رسیده است.

پرداخت یارانه هیات‌های تجاری ایران

روابط عمومی وزارت بازرگانی: به منظور گسترش سهم بازار کالاها و خدمات صادراتی کشور، حضور در بازارهای جدید و دستیابی به اهداف صادراتی پیش‌بینی شده در برنامه چهارم توسعه اقتصادی ـ اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، یارانه هیات‌های تجاری و بازاریابی که با شرکت تشکل‌ها و بنگاه‌های تولیدی ـ صادراتی بخش خصوصی کشور به بازارهای جهانی اعزام خواهند شد پرداخت می‌شود. پرداخت بخشی از هزینه‌های هیات‌های تجاری، بازاریابی اعزامی به بازارهای هدف موضوع بند (خ) ماده ۳ مصوبه شماره ۹۷۱/ت ۳۲۵۴۹ ک مورخ ۸۴/۱/۱۴ شورای عالی صادرات غیرنفتی در چارچوب دستورالعمل تنظیمی برای سال ۱۳۸۵ نیز قابل بررسی و پرداخت است. اعزام هیات‌های تجاری و بازاریابی که از طرف مجریان شامل: سازمان توسعه تجارت ایران، سازمان‌های بازرگانی استان‌های کشور، اتاق‌های بازرگانی و صنایع و معادن ایران و استان‌ها، شوراهای بازرگانی مشترک ایران و سایر کشورها، اتاق مرکزی تعاون جمهوری اسلامی ایران و انجمن‌ها، تشکل‌های صادراتی و صندوق‌های غیردولتی توسعه صادرات باشند، در صورت احراز شرایط لازم، مشمول پرداخت تسهیلات دستورالعمل مربوطه خواهند بود. حداکثر میزان یارانه هر هیات ۳۰ درصد هزینه‌های پرداخت شده بابت محل اقامت، بلیت رفت و برگشت، اجاره سالن جهت ملاقات و مذاکره با طرف‌های مقابل و برگزاری همایش، انجام تبلیغات در رسانه‌های بازار هدف و چاپ آلبوم اعضای هیات و نمایش نمونه کالاها و خدمات اعضای هیات، اخذ روادید و بیمه مسافر حسب ضرورت و تشخیص سازمان توسعه تجارت ایران صورت خواهد گرفت. در چارچوب مصوبه مورد اشاره شورای عالی غیرنفتی، بخشی از هزینه‌های برگزاری و حضور بنگاه‌های تولیدی و صادراتی در نمایشگاه‌های خارج از کشور نیز مطابق دستورالعمل موجود قابل پرداخت است. تسهیلات این دستورالعمل مشمول پرداخت یارانه نمایشگاه‌ها به میزان ۳۰ درصد هزینه‌های اجاره غرفه و غرفه‌آرایی با سقف پرداختی معین شده است که در صورت احراز شرایط و ضوابط مقرر به افراد حقیقی و حقوقی شامل: کلیه اعضای بانک اطلاعات صادرکنندگان سازمان توسعه تجارت ایران، کلیه تشکل‌های تولیدی و صادراتی که تحت عنوان تشکل در نمایشگاه‌های خارج از کشور شرکت می‌کنند، تولیدکنندگان دارای پروانه بهره‌برداری معتبر از وزارت صنایع و معادن یا سازمان‌های تابعه و نیز تولیدکنندگان دارای پروانه صنفی معتبر از اتحادیه صنفی مربوطه و مبتکرین، مخترعین، هنرمندان، ناشران، نویسندگان و کارآفرینان که با تایید سازمان توسعه تجارت ایران در نمایشگاه‌های خارج از کشور شرکت می‌کنند، بلامانع خواهد بود. وزارت بازرگانی در خاتمه به کلیه فعالان عرصه صادرات غیرنفتی کشور توصیه نموده جهت آگاهی هر چه بیشتر از مفاد ضوابط و شرایط دستورالعمل پرداخت یارانه و نیز تسهیلات شرکت‌کنندگان در نمایشگاه‌های خارج از کشور به سازمان توسعه تجارت ایران و سازمان بازرگانی استان محل فعالیت خود مراجعه کنند.

بیانیه سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی درباره بودجه ۸۵

تحدید بخش خصوصی

سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران با انتشار بیانیه‌ای به نقد بودجه ۸۵ و رویکردهای دولت در حوزه اقتصاد پرداخت. متن بیانیه که دیروز منتشر شد در پی می‌آید:

ملت شریف و آگاه ایران

لایحه بودجه بیش از ۱۹۰ هزار میلیارد تومانی کشور برای سال ۸۵ به‌رغم مغایرت آشکار آن با سند چشم‌انداز ۲۰ساله، برنامه چهارم توسعه و اشکالاتی که اکثریت قریب به اتفاق صاحب‌نظران اقتصادی به‌آن وارد می‌دانستند بالاخره با تغییرات کم‌اهمیت به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. این بودجه دقیقاً براساس شعار انتخاباتی «آوردن درآمد نفت بر سر سفره‌های مردم» و به قیمت هزینه‌کردن ذخایر و نابودی عملی حساب ذخیره ارزی یعنی منبع مورد نیاز برای توسعه میان‌مدت و درازمدت کشور تنظیم شده است. با توجه به چنین شرایطی، سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران بر آن شد که در یک بیانیه تحلیلی ضمن توضیح کوتاهی در مورد مشکلات اقتصادی کشور، با نگاهی متفاوت به بررسی و نقد بودجه ۸۵ بپردازد.

■ مقدمه

اقتصاد امروز ما با دو گونه مشکل دست به گریبان است. گونه اول را می‌توان «مشکلات جاری و ملموس» نام نهاد و گونه دوم را «مشکلات ساختاری و ناملموس». گونه اول برای عامه مردم قابل درک و لمس است و کم و بیش با زندگی روزمره آنها سر و کار دارد اما مشکلات گونه دوم برای درک شدن محتاج به برخورداری از «نگاه نظری» و متکی به «نظریه اقتصادی» و توسعه‌ای هستند و به همین دلیل تنها برای کارشناسان قابل درک‌اند و مشاهده و وصف آنها همیشه در قالب مفاهیم و سازه‌های نظری صورت می‌پذیرد. ریشه مشکلات جاری و ملموس، مشکلات ساختاری و ناملموس است و تلاش برای حل مشکلات ساختاری در نهایت به حل مشکلات جاری می‌انجامد. اما تلاش برای تسکین و کاهش مشکلات جاری و ملموس اگر همراه با نگاه نظری و برنامه‌ای و مبتنی بر اولویت‌دادن به حل مشکلات ساختاری نباشد، می‌تواند به تشدید مشکلات ساختاری و در نهایت به پایداری و احیاناً تشدید مشکلات جاری بینجامد.

دولت مطلوب در ایران دولتی است که در عین تقید به چارچوب‌های قانونی و حقوق فردی و جمعی شهروندان، بتواند تلاش خود را معطوف به حل مشکلات ساختاری کرده و ارضای خواسته‌های خاص و کوتاه‌مدت بخش‌هایی از جامعه را در این چارچوب پیگیری کند.

دولت کنونی به لحاظ فقدان نگاه نظری جامع و به دلیل بافت فکری و ترکیب نیروهای حامی‌اش قادر به حل مشکلات ساختاری و بلندمدت اقتصاد ایران نیست. سطحی‌نگری و عوام‌زدگی دولت را به‌سوی توزیع پاداش‌گونه درآمدهای نفتی میان برخی اقشار و طبقات سوق می‌دهد و از این‌رو تاکنون وجه غالب همتش را صرفاً معطوف به تسکین مشکلات جاری و تشدید مشکلات ساختاری می‌نماید.

فقدان یک چارچوب نظری روشن برای خط‌مشی گذاری اقتصادی، حاکمان فعلی را به سوی همسویی با فشارهای مختلف وارده و تسلیم‌شدن به باورهای جناحی گروه‌های ذی‌نفوذ در سیاستگزاری می‌کشاند. اگر دولت سرنوشتی جدا از جامعه کشور، انقلاب و نظام داشت، نگرانی چندانی از تصمیم‌گیری‌های سطحی وجود نداشت اما حکومت می‌تواند با اقدامات نسنجیده خود کشور را نیز با بحران مواجه کرده و ثمرات اجرای ناقص طرح‌ها و برنامه‌های کارشناسی شده در گذشته را نیز بر باد دهد. از این‌رو وظیفه خود می‌دانیم که با تصمیم‌ها و طرح‌های دولت که به این منوال صورت می‌گیرد برخورد فعال انتقادی داشته و حتی‌المقدور نسبت به پیامدهای تصمیم‌هایش برای کشور هشدار دهیم اگرچه به تاثیر مثبت این هشدارها امید نداریم. در شرایط فقدان رسانه‌های همه‌گیر برای ارتباط با مردم تلاش بسیاری لازم است تا پرده‌های توهم دریده شود و منافع خاص پنهان شده در پشت شعارهای عمومی و عوام‌پسند آشکار گردد.

مهمترین چالش امروز کشور در عرصه اقتصادی بودجه سال ۱۳۸۵ است. گرچه این بودجه حاوی برخی نکات مثبت به‌ویژه در حوزه نظام فنی- اجرایی کشور است از جمله پیشنهادات صحیح دولت می‌تواند به صدور اجازه استفاده صادرکنندگان خدمات فنی- مهندسی از وام‌های حساب ذخیره ارزی، مقطوع ساختن قیمت پروژه‌های بزرگ و امکان فروش صورت وضعیت طرح‌ها به نظام بانکی و تجدید ارزیابی ردیف‌های عمرانی در تبصره ۱۹ قانون اشاره کرد.

اما متاسفانه نقاط منفی بودجه که آثار وخیمی بر اقتصاد کشور در پی خواهد داشت بر چند نکته امیدوارکننده فوق غلبه دارد.

در سطور آینده برخی ملاحظات انتقادی را در مورد بودجه ۸۵ طرح می‌کنیم به این امید که با بحث‌های گسترده‌تر در جامعه گامی در جهت افزایش شناخت عمومی از شرایط و مشکلات اقتصادی کشور و راه‌حل آنها برداشته شود.

۱- رشد ارقام بودجه، تشدید عدم توازن‌ها و نادیده گرفتن معیارها

صرف‌نظر از عدم انطباق بودجه ۸۵ با اسناد بالادستی آن و حتی نادیده گرفتن سیاست‌های کلان کشور مهمترین مشکل فعلی رشد این سرمایه بین نسلی که الزاماً باید صرف سرمایه‌گذاری مولد بین نسلی گردد، آن هم در وجه مصارف آن در مجموعه هر دو سند بودجه ۸۵ و متمم بودجه ۸۴ است به‌طوری که محاسبه رشد مجموعه دو سند مالی اخیر دولت (متمم و لایحه بودجه) به استثنای سال ۱۳۵۳ بیانگر بالاترین نرخ رشد بودجه (به قیمت‌های ثابت) طی ۳۵سال اخیر است.

متاسفانه در سال ۸۴ دو لایحه متمم بودجه ارائه شده که در تاریخ بعد از انقلاب سابقه نداشته است. حتی در زمان بحران‌های جنگ تحمیلی، محاصره اقتصادی و کاهش درآمدهای نفتی، حداکثر یک متمم بودجه از طرف دولت‌های وقت تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است. این درحالی است که در هشت‌سال دولت آقای خاتمی متمم بودجه‌ای تقدیم مجلس نشد و دولت خود را ملزم دانست که در چارچوب موازین بودجه‌های مصوب حرکت کند. لیکن دولت نهم ظرف مدت پنج‌ماه به دلیل نوع نگرش خاصی که مسلط شده است و با این نگرش امور کشور را اداره می‌کند و بی‌توجهی به انضباط بودجه‌ای رشد مصرف و عدم تعادل بین منابع و مصارف ناچار دو لایحه متمم ارائه کرده است. رئیس جمهور به کرات و در جلسات مختلف سخنانی می‌گوید که به افزایش مصارف منجر می‌شود و عدم تعادل میان منابع و مصارف جاری را دامن می‌زند. بنابراین دولت در برخورد با این به‌هم ریختگی به‌جای صیانت از درآمد نفت به مصرف شتابان آن در قالب لوایح متمم بودجه و بودجه سال ۸۵ می‌اندیشد.

در ارقام افزایشی بودجه ۸۵ آنچه بیش از همه به چشم می‌آید و البته بیش از همه با شعارهای حاکمیت یک‌دست تضاد دارد رشد بودجه جاری است. در نخستین لایحه بودجه آقای احمدی‌نژاد بودجه جاری ۴۸/۲ درصد نسبت به بودجه مصوب ۸۴ رشد کرده است.

مصارف ارزی بودجه ۸۵ از هیچ منطق قانونی، اقتصادی و عملکردی اقتصاد کشور در ۲۷سال گذشته پیروی نمی‌کند. میزان مصارف ارزی از حدود ۱۴/۵ میلیارد دلار پیش‌بینی برنامه چهارم به بیش از ۴۰ میلیارد دلار در لایحه دولت رسید که در مجلس به ۳۵ میلیارد دلار کاهش یافت. البته این قابل قبول است که وقتی درآمد نفت افزایش چشمگیر پیدا می‌کند باید فکری برای مازاد درآمد کرد. ولی این فکر می‌بایست در قالب برنامه و مصالح درازمدت کشور باشد. به هر حال رشد بودجه (به تنهایی و بدون در نظر گرفتن آثار پولی آن) در مقیاس‌های ذکر شده رشد تورم و گسترش دولت، محدود کردن عرصه‌ها برای بخش خصوصی و مردم را به دنبال خواهد داشت.

برحسب تجارب سال‌های ۸۰، ۸۱ و ۸۲ هزینه کرد ۲۰ میلیارد دلار در بودجه سنواتی واجد حصول رشد اقتصادی حدود ۷ درصد برای کشور بوده است. این در حالی است که حدود ۲/۵ میلیارد دلار از رقم مذکور جهت یکسان‌سازی نرخ ارز مصرف شده و ماهیت هزینه‌ای نداشته یعنی از حساب دولت کسر و به سپرده‌های بانک مرکزی افزوده شده است.

در سال ۸۳ به دلیل بی‌ثباتی حاکم بر کشور و موضوع انتخابات مجلس هفتم، میزان مصارف ارزی به حدود ۲۵ میلیارد دلار رسید. اما در سال ۸۴ حاکمیت جدید قصد کرد با افزایش سقف بودجه (متمم بودجه)، از ۳۵ میلیارد دلار و برای سال ۱۳۸۵ از ۴۰ میلیارد دلار ارز استفاده کند. به‌رغم چنین مصرفی، میزان رشد اقتصادی پیش‌بینی شده نیز حدود ۶ درصد یا کمتر از آن است.

پیش‌بینی رشد اقتصادی سال ۸۵ نیز در لایحه ۶/۵ درصد قید و از سوی وزیر اقتصاد ۵/۵ درصد اعلام شده است.

حتی با پذیرش ادعای رشد ۲۷ درصدی درآمدهای مالیاتی، نسبت تامین هزینه‌های جاری که از شاخص‌های کارآمدی بودجه است از طریق مالیات در بودجه ۸۵ کاهش می‌یابد، به طوری که در قانون بودجه ۸۴ نسبت مذکور ۵۵درصد بوده اما در لایحه بودجه ۸۵ به ۴۴ درصد کاهش می‌یابد.

همچنین نسبت مالیات‌ها از منابع درآمد غیرنفتی که در قانون برنامه ۳۹/۱ درصد بوده، در بودجه ۸۵ به کمتر از ۳۰درصد کاهش یافت.

۲- تزریق تمامی درآمد نفت به بودجه و تخلیه تقریباً کامل حساب ذخیره ارزی (پیامدهای منفی ساختاری و جاری)

استدلال دولت برای استفاده ۴۰ میلیارد دلاری ارزی سال آینده، اتمام طرح‌های عمرانی و ایجاد اشتغال و رشد بالای اقتصادی است. نگاهی به آمار و ارقام نشان می‌دهد چنین امری عملی نیست. در جدول شماره ۴ برنامه چهارم، میزان اعتبارات عمرانی برای سال آتی ۱۳۴ هزار و ۷۴۶ میلیارد ریال تعیین شده است. در همان جدول منابع حاصل از نفت نیز حدود ۱۴۰ هزار و ۷۳۴ میلیارد ریال ذکر شده است. یعنی دولت باید ۹۶ درصد از منابع نفتی خود را صرف اعتبارات عمرانی کند. این در حالی است که در لایحه دولت اعتبارات عمرانی در محاسبه دلاری آن حدود ۲۱/۵ و منابع ارزی بودجه از نفت ۴۰ میلیارد دلار است. در واقع حدود ۵۴ درصد از منابع ارزی جهت گیری عمرانی پیدا کرده که نه تنها برخلاف سیاست‌های کلی و برنامه چهارم است بلکه با شعارهای انتخاباتی آقای احمدی‌نژاد هم مغایرت دارد.

در برنامه چهارم نسبت بودجه عمرانی نسبت به هزینه جاری حدود ۵۵ درصد تعیین شده در حالی که این نسبت در لایحه بودجه ۴۸/۷ درصد پیش‌بینی شده است. همین مقایسه بیانگر منزلت کمتر اعتبارات عمرانی در منابع ارزی لایحه است. به سخن دیگر به بهانه بودجه عمرانی و به خاطر اتخاذ سیاست‌های ناصواب دولت و افزایش مطالبات مصرفی مردم بوده که بودجه جاری رشد کرده که این افزایش موجب بزرگ‌تر شدن ساختار بودجه و وابستگی بیشتر آن به نفت می‌شود.

تضعیف حساب ذخیره ارزی که تقویت آن صحیح‌ترین روش برای استفاده از بازار درآمد نفتی بود، در چارچوب بودجه ۸۵ مهم‌ترین مسئله‌ای است که باید به آن توجه جدی مبذول داشت. از ابتدای آغاز به کار حاکمیت یک‌دست به بهانه بردن پول نفت سر سفره مردم، عملاً موج برداشت از حساب ذخیره ارزی آغاز شد. برخلاف دوره قبل که تنها با توجیهات بودجه‌ای و برای طرح‌های عمرانی ملی از حساب برداشت می‌شد، در دولت جدید هر بهانه‌ای موجب تخلیه حساب مزبور گردید. به‌ویژه در این شرایط حساس فعلی که همراه تهدیدات گوناگون است اهمیت صیانت و نگهداری از این حساب ده‌چندان شده است. به گونه‌ای که به نظر می‌رسد به زودی حساب ذخیره ارزی خالی شده و از حیز انتفاع ساقط شود. این سیل برداشت که ناچار باید عمدتاً تبدیل به ریال شود موجبات رشد افسارگسیخته تورم را فراهم می‌کند. در حالی که دولت می‌توانست با توسعه قراردادهای BOT امکان فاینانس پروژه‌ها توسط شرکت‌های ایرانی را فراهم سازد. در صورت اجرای چنین سیاستی اولاً نیازی به تبدیل ریال و تبعات منفی آن به وجود نمی‌آمد و ثانیاً آنکه برخلاف برداشت‌های دولتی، با اعطای وام، منابع حساب برگشت‌پذیر است و اصل سرمایه مصرف نمی‌شود بلکه ضمن حفظ اصل سرمایه می‌توان سود آن را حاصل کرد و در عین حال به سرمایه‌گذاری در کشور به مراتب بیشتر کمک کرد همان‌طور که پیشتر ذکر شد این امکان نیز وجود دارد منابعی که قبلاً به شیوه BOT و بیع متقابل از محل سرمایه‌های خارجی و با بهره‌های بالا تامین می‌شد، از محل حساب تامین شود.

ظاهراً حاکمیت جدید قصد کرده شعار بردن نفت بر سر سفره مردم را فارغ از تبعات و آثار سوء آن دنبال کند. یعنی برای جلب رضایت مردم یا ناآگاهی از آثار هزینه‌کرد بی‌رویه پول نفت، ثروت کشور و نسل‌های آینده را خرج معاش کند. این سیاست باعث افزایش واردات خواهد شد. چنانکه پیش‌بینی شده واردات ۳۷ میلیارد دلاری سال ۸۴ - که خود رکوردی چشمگیر است- برای سال ۸۵ به بیش از ۴۰ میلیارد دلار برسد.

بدین‌سان مهم‌ترین دستاورد اقتصادی نظام تاکنون به ویژه اقدامات دولت خاتمی که می‌توانست راه مقابله‌ای با بحران‌های نفتی و نوسانات قیمتی نفت و در واقع تحقق آرزوی دیرینه ملت ایران در زمینه اجرای تز اقتصاد بدون نفت باشد، از کف خواهد رفت.

همچنین بازگشت مجدد به اعمال سیاست‌های تسهیلات تکلیفی و قرار دادن بخش مالی در کانون سیاستگزاری پولی، منجر به رشد هر چه بیشتر حجم نقدینگی و بی‌ثباتی اقتصاد کلان خواهد شد.

تخصیص بیش از ۹ هزار میلیارد ریال از منابع بانکی در پنج سفر استانی اول آقای احمدی‌نژاد و همکارانش بر کاهش دستوری نرخ سود بانکی و بخشودگی جریمه دیرکرد سود وام‌ها، همگی به رشد نقدینگی و تورم منتهی شده و موجبات بی‌ثباتی فضای اقتصادی کلان کشور را فراهم می‌کند.

همچنین سفرهای گروهی فوق که بدون پشتوانه برنامه است زمینه‌ساز دادن وعده‌های پرهزینه‌ای شده که نه با اسناد قانونی انطباق دارد و نه با طرح‌های جامع توسعه. این سفرها که موجب اختلال در بودجه‌های کارشناسی استانی و عمرانی شده، بودجه در اختیار رئیس جمهور را ذیل ردیف‌های گوناگون به چند برابر رسانده است. سئوال اینجاست که آیا نهادهای تصمیم‌گیر چون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی با بیش از ۴۵ سال سابقه و پس از گذشت ۲۷ سال از عمر انقلاب چنان عقیمند که نیاز به سفر گروهی مسئولان جهت تشخیص اولویت‌های تخصیص اعتبارات ایجاد شده است؟ ضمناً اگر هدف از این سفرها تجربه مشکلات مردم از نزدیک است، یک یا دو سفر در این مدت کافی بود. در حالی که تداوم سفرهای استانی و وعده‌های گسترده در آن و شروع پروژه‌های جدید بدون توجه به محل تامین آن مورد تردید است.

در واقع شرایط لایحه بودجه و چینش ارقام آن به گونه‌ای است که ضمن بازگذاشتن دست دولت برای هزینه کرد بیشتر منابع، این امکان را فراهم می‌آورد تا دولت بیش از پیش در اقتصاد دخالت کند. این یعنی خطای مداخله گسترده دولت در امور مردم و خطای غفلت در انجام وظایف حاکمیتی خود. در کنار چنین رخدادی با وابستگی بیشتر کشور به نفت می‌توان پیش‌بینی کرد با بروز کوچک‌ترین مشکلی در درآمدهای نفتی، تمامی اجزای کشور به شدت آسیب‌پذیر می‌شود.

۳- تشدید عدم شفافیت

از دیگر مواردی که در لایحه بودجه ۸۵ به چشم می‌خورد حذف ردیف یارانه حامل‌های انرژی است.

برخلاف ادعای اولیه سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی مبنی بر شفافیت بودجه، عملاً با حذف یارانه حامل‌های انرژی به عدم شفافیت بودجه کمک شده است. توجیه دولت از این اقدام آن است که رقم یارانه حامل‌های انرژی واقعی نیست بلکه عدم‌النفع تحویل رایگان نفت به پالایشگاه‌ها به این عنوان درج شده است. اولاً به فرض صحت این ادعا (تحویل رایگان نفت خام و محاسبه قیمت تمام شده حامل‌های انرژی به قیمت واقعی نفت خام)، این اشتباه محاسبه به راحتی قابل تصحیح بود و ثانیاً حتی با چنین استدلالی نمی‌توان به عدم شفافیت بودجه دامن زد. وجود ردیف مشخصی برای یارانه حامل‌های انرژی باعث می‌شود که حسابداری یارانه‌ها شفاف شده و قیمت تمام شده فرآورده‌های سوختی اعلام و وزارتخانه‌های نفت و نیرو به‌جای عامل تخصیص یارانه به مصرف‌کنندگان انرژی به‌عنوان بنگاهی اقتصادی عمل کنند.

در مقابل اطلاعات بودجه‌های استانی در قالب پیوست جدیدی در بودجه گنجانده شده که معنایی جز گسترش تمرکزگرایی ندارد. پیش از این با هدف تمرکززدایی، دو رقم بودجه جاری و عمرانی به استان‌ها ابلاغ می‌شد و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در تخصیص و برنامه‌ریزی برای آن مختار بود. با لایحه جدید و تعیین تمامی پروژه‌ها و چگونگی بودجه استان‌ها، عملاً سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها خلع ید شده است.

۴- نگرانی در زمینه پروژه‌های ملی و دارای منافع عام

در بررسی لایحه بودجه ۸۵ در مجلس شورای اسلامی نظرات گوناگونی طرح شد که تا افزایش سقف بسیار بالای بودجه عمرانی پیش رفت. در مقابل برخی نمایندگان که نمی‌توانستند در قبال پمپاژ بی‌سابقه تمامی درآمد نفت و افزایش جهش‌وار سقف بودجه سکوت اختیار کنند، با شعار کاهش سقف بودجه در عمل اولاً تنها ۸ درصد از سقف مصرف ارزی بودجه عمومی دولت کاسته و با خلق ردیف‌های درآمدی مشکوک‌الوصول سقف درآمدهای دولت را از ۵۸۲ هزار میلیارد ریال به ۶۲۹ هزار میلیارد ریال افزایش دادند. تاثیراً برای جلب رضایت نمایندگان مناطق محروم همین مبلغ ناچیز را نیز عمدتاً از طرح‌های ملی کاستند.

به این صورت که نمایندگان مخالف رشد بودجه، اولاً بدون توجه به افزایش جهش‌وار بودجه جاری توجه خود را معطوف به بودجه عمرانی و تورم‌زا دانستن آن کرد و ثانیاً برای همراه کردن نمایندگان مناطق محروم، وعده تغییر نکردن بودجه استانی را داده و به این وعده نیز عمل کرد. یعنی برای همراه کردن جو مجلس، از بودجه طرح‌های مهمتر ملی کاسته شد.

مشکل دیگر بودجه عدم توازن رشد بودجه دستگاه‌های گوناگون است به‌طوری که اعتبارات هزینه‌ای برخی از نهادهای عمومی غیردولتی از رشدهای بالای صد درصد و بودجه‌های سپاه و بسیج از رشد بالا در سال ۱۳۸۵ برخوردار می‌شود و این در حالی است که رشد بودجه آموزش و پرورش صفر، بهداشت و سلامت ۹/۴ و تربیت بدنی ۴/۱ درصد پیش‌بینی شده است که نشان‌دهنده عدم اهتمام به آن دسته از هزینه‌های جاری است که به رشد سرمایه‌های انسانی کشور منجر خواهند شد.

در کنار رشد بالای بودجه نهادهای نظامی، شناسایی «سازمان بسیج سازندگی» نیروی مقاومت بسیج به عنوان مجری طرح‌های عمرانی نمودی از همین رفتار است. صدور این حکم در قالب بند ط تبصره ۹ قانون بودجه به معنای اعطای رتبه به بسیج در مقام یک پیمانکار اجرایی است. مشخص نیست دولت بر مبنای کدام شاخص فنی و کارشناسی یک نهاد نظامی را که البته خدمات شایانی در سال‌های دفاع مقدس برای کشور و انقلاب داشته، به عنوان پیمانکاری صاحب صلاحیت در تمام حوزه‌های عمرانی به رسمیت شناخته است. این بند بودجه حاوی پیامی آشکار به جامعه پیمانکاری و فنی و مهندسی کشور است و اصل رقابت در مناقصات را مخدوش کرده و تحدیدی برای حضور بخش خصوصی در عرصه سازندگی است.

۵- انفجار تورمی

رشد فزاینده نقدینگی و به تبع آن نرخ تورم در لایحه بودجه سال ۱۳۸۵ بسیار بیشتر از پیش‌بینی‌های برنامه چهارم پیش‌بینی می‌شود. در نظر گرفتن افزایش ۱۰ میلیارد دلاری خالص دارایی خارجی بانک مرکزی در سال ۱۳۸۵ و تبدیل آن به حدود ۹۰ هزار میلیارد ریال پول پرقدرت با احتساب ضریب انبساط پولی، رشد بیش از ۳۰ درصدی نقدینگی را برای کشور به ارمغان خواهد آورد. به‌رغم اینکه در اهداف برنامه برعدم استقراض از نظام بانکی تاکید شده، اما با افزایش خالص دارایی‌های بانک مرکزی پایه پولی رشد کرده و همان نقش استقراض از نظام بانکی را ایفا خواهد کرد. رشد نقدینگی کشور با اجرای بودجه ۸۵ حدود دو برابر متوسط عدد برنامه و سه برابر رشد نقدینگی متوسط جهانی خواهد شد. حجم سنگین رشد حجم پول و شبه‌پول در سال ۱۳۸۵ با لحاظ کردن تمامی تمهیدات پیشگیرانه دولت نظیر فروش اوراق مشارکت، نرخ رشد تورم واقعی را به بالاتر از ۲۰ درصد خواهد رساند.

اقدام برای اصلاح ساختارها پس از جنگ تحمیلی اگرچه کوشش‌های بسیاری را به همراه داشته است لیکن بنا به دلایل ساختاری و کارکردی غیرکافی بوده و اکنون این فرآیند می‌رود که این دستاوردهای مثبت و پرهزینه را نیز تخریب نماید.

بنای برنامه چهارم و سند چشم‌انداز و سیاست‌های کلی در زمینه چگونگی استفاده از منابع ارزی نفت بر این بوده است که دولت ساختار و کارکردهای خود را مورد بازسازی و نوسازی جدی قرار دهد، تحولی که جهت آن تغییر ساختار و کارکردی که متکی بر بودجه نفتی، دولت رانتی- نفتی است و به سویی که با شکل‌دهی حکمرانی خوب و دولت توسعه‌گرا، بسترساز، محرک و حمایت‌گر از فعالیت‌های مردم، بازار، بخش خصوصی، عدالت و تامین اجتماعی باشد. اینچنین دولتی از منابع نفت به‌طور معقول بهره گرفته و پی‌ریز اقتصاد غیرنفتی است. در این اقتصاد نفتی، بخش نفت با رویکردهای پایین‌دستی و بالادستی خود موجبات تحرک، بالندگی، جامعیت اقتصاد و بخش خصوصی را فراهم می‌سازد و افزایش اندازه و وسعت اقتصاد را باعث می‌شود. در این رویکرد بخش نفت موجبات هم‌افزایی را در اقتصاد کشور فراهم می‌کند.

اما اکنون با این بودجه مصوب و بهره‌گیری بودجه از این منابع باید کشور شاهد تعمیق پدیده شوم بودجه نفتی و دولت رانتی- نفتی باشد. رویکردی که وقتی با پدیده وفور منابع و درآمدهای نفتی همراه می‌شود به‌جای وسعت تولید و عرضه موجبات افزایش تقاضا، افزایش مصرف، افزایش واردات، افزایش پایه پولی، افزایش نقدینگی، افزایش تورم و فقر و وابستگی بیشتر را برای کشور به ارمغان می‌آورد. اگرچه در شرایط کنونی که تامین منافع کوتاه‌مدت یک جریان خاص بر تامین منافع بلندمدت ملی غلبه یافته است، نمی‌توان امید به اصلاح تصمیم‌ها و اقدامات از جانب دولت جدید داشت، اما امید است که اعلام موضع صریح صاحب‌نظران و دوستداران واقعی کشور و انقلاب و عقلانیت انباشته شده در بدنه کارشناسی از تخریب بنیان‌های اقتصادی کشور جلوگیری نماید. انفعال و سکوت در برابر آنچه در حال وقوع است هیچ‌گونه توجیه عقلانی و اخلاقی نخواهد داشت. آگاه، سازمان‌یافته و اصلاح‌گرانه با نابودی بخش مهمی از ثروت ملی مقابله کنیم و آینده‌ای توام با توسعه مردم‌سالاری و صلح را برای کشور رقم زنیم.

بهزاد نبوی، رئیس کمیسیون اقتصادی سازمان

فتح‌الله عرب‌سرخی، عضو کمیسیون اقتصادی سازمان

محسن آرمین سخنگوی سازمان

صادق نوروزی، رئیس نمودای سیاسی سازمان

خبرها

طرف قرارداد آزادراه تهران - شمال تغییری نمی‌کند

ایسنا: «مناسب‌ترین کارکرد هواپیمای تشریفاتی خریداری شده از فرانسه، استفاده آن در سفرهای استانی مسئولان دولتی است.» محمد رحمتی - وزیر راه و ترابری - در مورد هواپیمای تشریفاتی دولت افزود: «این هواپیما، هواپیمایی خاص مقامات است و نمی‌توان برآن اسم تشریفاتی گذاشت.» او گفت: «بررسی‌های ما این است که بهترین کارکرد این هواپیما می‌تواند در سفرهای استانی مسئولان باشد که هزینه‌های آن کمتر از هزینه هواپیماهای کهنه موجود است.» رحمتی در زمینه استفاده شیخ‌نشینان امارات از هواپیمای تشریفاتی بیان کرد: «وقتی ما در داخل نیازمند این هواپیما هستیم، نباید در اختیار شیخ‌نشینان عرب قرار گیرد بلکه می‌توان از آن در سفرهای داخلی استفاده کرد، اما تاکنون هیچ تصمیمی در این زمینه اتخاذ نشده و تاکنون هواپیما تغییر کاربری نیز داده نشده است.» وی تصریح کرد: «از آنجا که این هواپیما متعلق به دولت است تصمیم‌گیری نهایی در مورد نحوه استفاده از هواپیمای تشریفاتی